

מהודדין בפיק

עיונים בפרשת השבוע

גלידן תתקע"ו פקודי - ההודש

והייתם נקיים, גם משה רבינו. הנה אנחנו מסיימים את חומש שמות. פתחנו בשמות של השבטים, אשר נמשלו לכוכבים. ומסיימים גם עם שמות השבטים שהם על אבני השוחם בכתפות האפוד ועל אבני החושן. תוך הספר יורדים מטה מטה בשעבוד מצרים ועולים מעלה מעלה בניסי המכות, יציאת מצרים וקריעת ים סוף. בין לבין זוכים לבארה של מרים והמן, לחם מן השמיים. רפיון ידיים מן התורה ומלחמת עמלק. שוב מתעלים בהגעה לחר סיני ומתן תורה מן השמיים. מהפסגה, נפילה לתהום הטא עגל הזהב. משה רבינו מצליח בעוד שמונים יום בשמיים להביא למחילה, להקמת משכן שהשכינה תשרה בתוך כלל ישראל. כמובן כל המצוות שניתנו ממרה ועד סוף פרשת כי תשא, סדרי חיים, חנינת החלשים בכלל ישראל. שמירת שבת שלמדנו עליה במרה, במן, בעשרת הדברות, בפרשת כי תשא ובויקהל, האות בינינו להשי"ת. כאשר אנחנו מתקשרים למקדשי שביעי, אזי השכינה מוכנה לשרות בתוך המשכן. משכן שהיא העדות שהשכינה שורה בישראל. לכן, משה רבינו מקדיש פסוקים יקרים, כמובן על פי השי"ת, לפרט את סך כל התרומות. שהכל נקי מחשש גזל, גניבה ואפילו אבק גזל. משה רבינו לימד ש"אני ה' שונא גזל בעולה", לכן הוא מלמד שהכל תקין, כל דברי הנדבה, כולל המראות הצובאות, הכל תקין. אבל, החידוש הנפלא הוא, היו מלא אנשים אשר התנדבו לעשות את המלאכה. והלא יאומן קורה, תמיד יגידו שתי יהודים, שלוש דעות, כאן היתה אהדות נפלאה וציות מוחלט. משה רבינו רואה כל כלי בנפרד והמשכן בכלל הכל נעשה כאשר ציווה ה' את משה, מיד הוא מברך את כלל ישראל שיהי נועם ה' עליהם ועל מעשה ידיהם. ואכן, לשמחת כולם, בראש חודש ניסן שכן הענן על המשכן וראו כל בני ישראל שהשכינה שורה על מעשה ידיהם. זה הזמן להתפלל שאכן, ממחרת השבת, שקראנו בו את העניין של הבאת קרבן הפסח, נזכה לישועה שאנחנו כל כך מתפללים שיבוא, ובניסן ניגאל כדי לזכות השנה לאכול מן הפסחים ומן הזבחים.

משכן העדות, ספר מעלות זה המשכן שצבילס היה ראוי להיות נלחי ושלח ליפול ביד אויבים, ראשונה, שהיה משכן העדות, שהיו בו לוחות העדות, ב', אשר פקד על פי משה, ג', שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר, כי אמנם משמרת כל חלקי המשכן ביד איתמר היתה, ד', ובכללל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלחכת המשכן וכליו, מיוחסים ולדיקים שדורו, וכן שרתה שכינה צמעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים, אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלחכה בו מלכוד, אף על פי שרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והולך לחזק את בדת הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים, אבל בית שני שלח היה בו גם אחד מכל אלה התנאים לא שרתה בו שכינה ונפל ביד אויבים, כי אמנם בית שני לא היה משכן העדות, שלח היו בו לוחות העדות, ולא פוקד כי אם על פי כורש ולא היו שם בני לוי, כמו שהעיד עזרא באמרו ואכינה בעם וצכהנים, ומבני לוי לא מלכתי שם ומן המתעסקים

צבנינו היו לידונים ולורים, כמבואר בספר עזרא. הספורנו מאיר עינינו בעניין המקדש. יסוד היסודות הוא לא רק קדושת המקדש ע"י ההנהגה בתוך המקדש, אלא מן המסד ועד הטפחות יש לעשותה בקדושה וטהרה ע"י קדושים וטהורים. מבהיל על הרעיון. המשכן, היה ראוי להיות לנצח נצחים, ללא הפסקה כלל מכיון שכבר מזמן נדבת המשכן הכל נעשה בלב זך וטהור. הוכנס לתוך המשכן כל האהבה הגדולה של בשורת סלחתי, פני ילכו. ממילא הי"ה זה מקום ראוי להשראת השכינה לנצח נצחים. הוי אומר, כדי שנוכל להוריד גאון עוזינו מבטחה חייבים לחזור למצב של המשכן, תשוקה אינסופית של רצוננו לראות מלכינו ולהיות מוכנים לקדש ולטהר עצמינו מכל סיג ושיח.

ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה'. הענין כי על פיו נעשה הכל, כי הוא המורה לכל החכמים, ולפניו היו עושים כולם ומראים אליו כל מלאכתם, כמו שאמר ולהורות נתן בלבנו, אבל גם כל חכמי לב עשו במלאכה, כמו שאמר ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה את המשכן. ועל דעת רבותינו יהיה זה לשבח אותו ולומר שאפילו דברים שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שאמר למטה מסיני, ולא בא הכתוב לומר שהוא עשה הכל, אלא שקיים בכל הנעשה על ידו כל אשר צוה ה' את משה, ולפיכך לא אמר בכל הנעשה עד הנה כאשר דבר ה' אל משה, כי היה במשמע כאשר אמר משה בדבר ה', והוא שנה הסדר בהם ממה שאמר לו משה, ולפיכך כלל זה נכאן לומר שעשה הכל כאשר אמר השם, כמו שכתבתי למעלה. הרמב"ן רוצה שגלמוד מכאן הדרך הישרה שיבור לו האדם, אכן, יש לנו ללמוד מכאן כמה וכמה דברים. ראשית לכל הכרת הטוב שהקב"ה נותן לבצלאל. ההכרה של מי שאולי עבד פחות מכולם, אבל האחריות שנשא על גבו כבידה פי שניים או שלושה ממי שעשה את העבודה. שנית לכל, החכמה והתבונה איך "לנצח" על מלאכת בית הוי"ה. לרדת לסוף דעתו של כל אחד ואחד איך לכוון אותו כדי להגיע אל המכוון. אך מעבר לכל זה ההצטנעות של מי שהי"ה בצל א-ל וכוון לדעת עליון. ומבצלאל יש ללמוד איך לחלק את העבודה, איך לתת לכל אחד ואחד את מה שראוי לו, שיעשהו בכל חשקו ומרצו. הראייה שזה הי"ה כך שסיימו את מלאכת המשכן תוך חדשים. ואם לא די בכל זאת, בצלאל שקל כל דבר ועניין האם כך צוה ה' את משה, למרות שהי"ה לו רוח הקודש. מכאן נלמד ראשית איך לנהל עניין, מצד שני איך יש להתייחס למי שמנהל ענין.

וירא משה את כל המלאכה. זו מלאכת המשכן ופי' וירא בהר כענין שכתוב ככל אשר אני מראה אותך וכתוב אשר אתה מראה בהר, והנה עשו אותה, במדבר: ובמדבר וירא משה את כל המלאכה זו מלאכת בראשית, את כל מלאכת המשכן לא נאמר אלא להודיעך ששקולה מלאכת המשכן כנגד מעשה בראשית, מיד ויצרך אותם משה, מה צרכה צרכן אמר יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם מיד אמר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו מפני שתחלתו תפלה למשה איש האלהים. וטעם מעשה ידינו נשיאות כפים שעשה אהרן ביום ההקמה שזה לשון עלינו, ומעשה ידינו כוננהו על ההלכה במעשה ידיהם ולא כדעת רבי דוד קמחי ז"ל שפי' שהוא לשון כפול. רבינו בחיי שם דגש על מה מונח במשכן. משה רבינו מי שתבע שהקב"ה ישרה שכינתו בתוך עמו, ידע היטיב שבצלאל ידע לצרף את האותיות שמהם מעשה בראשית. אבל בצלאל הי"ה מעל הכל. לא מהפועלים הזוטרים, מה מהם ניתן לצפות. הנה כי כן, ותכל כל המלאכה, ממש כמו ויכל א' ביום השביעי. הכל טוב מאד. כולם כווננו לדעת המכוון. לשם ייחוד קודשא בריך הוא ושכינתו. הוי אומר ש"וירא" זו לא רק ראייה גשמית אלא ראייה שכלית עם הבנה אמיתית ועמוקה. הבנה זו שיש מקום להשראת השכינה הולידה את

פרקי התהילים אשר נלווים אילינו מידי שבת בשבתו, אשר השכינה במעונינו. לכן מחברים בין שבת קודש למשכן ה' שגם בערב שבת יש את ותכל כל המלאכה ובעלי המלאכה ראויים להכרה מלאה על עשיית מלאכתם.

כי שבן עליו הענן. מיד להראות חיבתו של הקב"ה על ישראל אח"כ היה מסתלק הענן מתוך האהל ושכן על הארון כדכתיב ונועדו שמה ודברתי אתך מבין שני הכרובים. ואז בא משה אל אהל מועד כדכתיב וצבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול וגו' מבין שני הכרובים וידבר אליו. וכן אתה מולא צבית עולמים ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני הענן כי מלא כבוד ה' את צית ה' בשעת השלמת הצית היה הקב"ה מקדשו בענן ואחר כך היה למאמס שכינתו על הארון בין הצדים. הרשב"ם מלמדינו חיבה מהו. משום מה זה מזכיר את דברי האור החיים הקדוש לקראת מעמד הר סיני "מן סימני האהבה היא שלא יתעכב חושק מביא לחשוקתו" לכן כאן ברגע המסויים הנפלא של עשר עטרות בא הקב"ה תיכף ומיד והשרה שכינתו. לכן, משכנינו היא הבית היהודי בשבת קודש, תיכף שבאים לבית יש לשמור שיהיה שבת שלום ומבורך. לגרום לשלום שמקרב את השכינה. ביוצרות של פרשת החודש אנחנו אומרים לציון דרור חשת קפות (לעיר הקודש ירושלים, צעת בוא משית, העולם משוחרך ממלאך המות, ימהר). דבר אור יקרות לקפות (הקב"ה להבסר את חומות ירושלים לקיים דברי הנביא "פרזות תשב ירושלים, והקב"ה יקיף בחומת אש מסביב ירושלים). החודש אשר ישועות בו מקיפות (חודש ניסן המלא ביסועות, מיציאת מצרים, חנוכה המשכן, הללת ירושלים מסנחריב ועוד, או כדברי האדמו"ר הזקן מוורקא ז"וק"ל, מקיפות מלשון מוכר בהקפה, לומר להשי"ת שיתן לנו ישועה בהקפה ומיד אחרי זה נשוב אליו בלב צלם). החוסים בו מתקיפות (הצוטחים בהשי"ת נותנים חוזק ותוקף כדי לקדם את היסועות). ומנו מתחילות ותוקפות (ומחודש ניסן היסועות הולכות ומתחזקות) ועד ראש לארבע תקופות (הזמן נקבע ליסועה בכל ארבעת תקופות השנה): ארבע תקופות בשנה (ניסן, תמוז, תשרי וטבת), תחדש אורם כבראשונה, כאשר שמענו בן עוד חיש נא, הוי אומר כדי לזכות לעונג האמיתי של ניסי וישועות של חודש ניסן, חייבים לעשות כל פעולה אפשרית שהשכינה תשרור בבתינו, היינו שכולם ירגישו שאכן שכינה שורה. זה בא כאשר יודעים כמה שהקב"ה נמצא איתנו בכל זמן. דווקא בעשרת המזמורים של חנוכה המשכן, שם נאמר עמו אנכי בצרה, כבר שם משה רבינו רמז לדברי רש"י בתחילת הפרשה "המשכן משכן, שני פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל", שהמשכן הוא משכון של כפרה. ברגע שנראה לפניו שוב רצון של השראת השכינה, נפרע את חובינו, יחזיר לנו מקדשו – מקדשינו.